

Hoorzitting biogrondstoffen, Tweede Kamer op 14 oktober-2020

Position Paper Energie-Nederland

1. In hoeverre en op welke wijze is biomassa nodig voor het halen van de doelen uit het Klimaatakkoord?

Het SER-advies “Biomassa in balans” van 8 juli 2020 stelt vast: **de inzet van biogrondstoffen voor energie is noodzakelijk voor het halen van de vastgelegde klimaatdoelen en duurzame energiedoelen**. Energie-Nederland is het eens met deze vaststelling die in lijn is met IPCC-rapporten, het Klimaatakkoord en het PBL-rapport¹.

Biogrondstoffen hebben een aantal unieke, moeilijk vervangbare eigenschappen: ze bevatten koolstof (nuttig voor materialen, chemie, brandstoffen) en zijn flexibel inzetbaar (complementair aan opties die weersafhankelijk zijn of die juist constante basislast leveren). Biogrondstoffen voor energie blijven dus voorlopig nodig, waarbij het ook mogelijk is om negatieve emissies te realiseren door vrijkomende CO₂-emissies op te slaan.

Energie-Nederland ziet drie belangrijke energietoepassingen van biogrondstoffen die goed passen binnen het afwegingskader van de SER:

Warmte in de gebouwde omgeving. De SER stelt: **de inzet van biogrondstoffen voor basislast warmte in de gebouwde omgeving is nodig zolang er geen andere betaalbare duurzame alternatieven in voldoende mate beschikbaar zijn**. Eventuele afbouw van subsidies voor basislast warmte kan dus pas als die alternatieven (zoals onder meer geothermie) een volwaardige rol kunnen vervullen. Te snelle afbouw van deze subsidies zou betekenen dat we weer meer aardgas gaan gebruiken. Dat leidt tot hogere netto CO₂-emissies.

Energie-Nederland pleit voor een helder jaartal van 2030; tot dan is het in ieder geval noodzakelijk dat nog nieuwe subsidiebeschikkingen voor basislast warmte uit houtige biomassa worden afgegeven. Een helder jaartal is van groot belang voor perspectief op halen van de klimaatdoelen en de investeringszekerheid die daarbij nodig is om het tempo in de warmtetransitie niet te verliezen en de klimaatdoelen te halen. Daarna blijven biogrondstoffen mogelijk nog nodig als flexibele bron voor back up en pieklast, bijvoorbeeld in aanvulling op een duurzame basislast bron zoals geothermie. Op dit moment wordt hiervoor aardgas ingezet.

- **Elektriciteit.** Op dit moment worden geen nieuwe beschikkingen meer afgegeven voor bij- en meestook van biomassa. De SER geeft aan dat de inzet van biogrondstoffen voor flexibel vermogen mogelijk nodig blijft voor een betrouwbare en betaalbare energievoorziening. De markt zal de keuze voor een optimale vorm van flexibel vermogen kunnen maken bij techniek-neutrale instrumentatie.
- **Warmte in de industrie.** Biogrondstoffen voor inzet in HT-warmte (industrie) en productie van groen gas blijven ook op lange termijn noodzakelijke opties, bijvoorbeeld voor toepassingen die niet geëlektrificeerd kunnen worden

Energie-Nederland wil benadrukken dat het **in stand houden van bestaande subsidiebeschikkingen cruciaal is voor de investeringszekerheid in Nederland**. Niet alleen voor investeringen in biobrandstoffen maar voor alle investeringen in duurzame energie en CO₂-reductie. Energie-investeringen zijn vaak lange termijn investeringen. Bedrijven doen die investeringen vanuit een perspectief van lange termijn zekerheid op basis van bijvoorbeeld subsidietoezeggingen. Tussentijdse veranderingen schrikken investeerders in de toekomst af. Dat vormt een risico voor onze gezamenlijke inspanning om de klimaatdoelen te realiseren.

2. Wat zijn de milieuprestaties van de verschillende toepassingen van biomassa?

Uiteraard moeten biogrondstoffen duurzaam zijn, ongeacht de toepassing. Dat garandeert verantwoorde inzet van duurzame biogrondstoffen in de transitie naar een CO₂-neutrale en circulaire economie in 2050. Het is verstandig die criteria aan te laten sluiten bij de RED II² of, waar nodig, in Europees verband verder te ontwikkelen. De SER vindt dat ook: “... principes en criteria voor alle productie van biogrondstoffen zoveel mogelijk internationaal geharmoniseerd moeten zijn, in ieder geval binnen de EU.”

¹ PBL, 8-5-2020, 'Beschikbaarheid en toepassingsmogelijkheden van duurzame biomassa'

² Renewable Energy Directive II (RED II), december 2018

Aan het gebruik van houtpellets voor warmte of elektriciteit worden zeer strenge duurzaamheidseisen gesteld, verankerd in de Wet Milieubeheer en de SDE+ regeling. Deze eisen zijn de strengste ter wereld en gaan aanzienlijk verder dan de eisen uit RED II. Het is goed dat er ook duurzaamheidscriteria gaan gelden voor andere houtige biograndstoffen en voor energie-installaties kleiner dan 20 MW. Dat de inzet van biomassa voor energietoepassingen duurzaam is, is of wordt op korte termijn dus al goed geborgd. De duurzaamheidscriteria die voor energietoepassingen (gaan) gelden zouden ook van toepassingen moeten zijn op andere sectoren zodat een gelijk speelveld ontstaat.

Het is goed om te benadrukken – in lijn de conclusies van PBL³ – dat er geen bossen gekapt worden voor energietoepassingen. In alle landen die pellets exporteren naar Nederland groeit ieder jaar aanzienlijk meer bos bij dan er geoogst wordt⁴. Dus terwijl deze bossen duurzame grondstoffen leveren voor o.a. de bouw, meubels en energie nemen de koolstofvoorraden in deze bossen toe.

De RED II stelt duidelijke eisen aan de CO₂-reducties van de inzet van biomassa per keten. Bij warmte en elektriciteit moet minimaal 70% reductie ten opzichte van fossiele brandstoffen gehaald worden. Het is goed te benadrukken dat deze eis zich uitstrekt over de hele keten inclusief transport en verwerking van de biograndstoffen

Het is vanzelfsprekend dat er een scherp oog is voor de lokale emissies van biomassa-installaties. Die zijn overigens in relatie tot andere sectoren laag⁵. De grotere centrales hebben al extreem lage emissies vanwege de strenge eisen en investeringen in reinigingstechnologieën.⁶ Energie-Nederland steunt de voorgenomen aanscherping van de emissie-eisen voor kleinere centrales. Dat zal bijdragen aan een nog verdere afname van de emissies. Specifiek voor stikstof wijzen wij erop dat de totale Nederlandse energievoorziening 0,3%⁷ van de Nederlandse stikstofdepositie veroorzaakt. En biomassa ca. 0,01-0,02%.

3. Hoe ziet de cascadering van biomassa eruit?

Energie-Nederland vindt dat **biograndstoffen voor energietoepassingen bijdragen aan het ontwikkelen van goede cascadering**. Dat is noodzakelijk voor het ontwikkelen van een circulaire en bio-based economie. Dat is in lijn met het SER-advies. Het SER-advies maakt onderscheid tussen hoogwaardige toepassingen, overgangstoepassingen en laagwaardige toepassingen van biograndstoffen. Daarnaast pleit de SER voor meervoudige verwaarding. Dat vergt dus steeds een optimalisatie tussen de verschillende toepassingen, vaak in internationaal opererende markten, zoals de chemie en bouwmaterialen.

Normaal gesproken zal de markt zelf er voor zorgen dat hoogwaardigere toepassingen, die veelal ook een hogere opbrengst hebben, voorrang krijgen boven laagwaardigere toepassingen. Het doel is niet om laagwaardigere toepassingen te voorkomen. Ook die zijn immers van belang bij meervoudige verwaarding: nuttig gebruik van al het biomateriaal dat voor hoogwaardige toepassingen wordt verbouwd/geoogst. Het gaat erom, zo stelt de SER ook, dat voorkomen moet worden dat hoogwaardigere toepassingen verdrongen zouden kunnen worden door subsidiering van laagwaardige toepassingen. Daar zijn wij het mee eens.

De huidige energietoepassingen van biograndstoffen kunnen helpen om de ontwikkeling en groei van andere (nieuwe) toepassingen en nieuwe ketens op gang te brengen, zoals in de industrie en chemie. Verbranden van reststromen die overblijven bij bijvoorbeeld bio-raffinage, kunnen een extra inkomstenstroom opleveren, wat de bio-raffinage eerder rendabel maakt. Marktpartijen proberen in Nederland dergelijke bio-raffinagefabrieken te realiseren. Hiervoor is in deze fase echter wel stimuleringsbeleid en steun van de overheid nodig, wat nu nog ontbreekt. Zonder die steun verdient een eerste commerciële productie-installatie zichzelf niet terug.

³ PBL-rapport 8-5-2020, conclusie 7, pagina 23

⁴ Bron: Eigen analyse van de statistieken van de FAO (Food and Agriculture Organization van de VN) en de USDA (US Department of Agriculture). Analyse beschikbaar.

⁵ zie site RIVM

⁶ Ter illustratie: de investering voor de Powerplant Rotterdam van Onyx Power (voorheen van ENGIE) bedroeg ca. € 1,4 miljard. Daarvan is ca. 25% (ca. € 350 miljoen) geïnvesteerd in de rookgasreinigingsinstallatie.

⁷ Zie figuur op pagina 11 van rapport 'Niet alles kan' van Commissie Remkes, dd. 25-9-2019

4. Wat is de verwachte aanbod en vraag van (houtachtige) biomassa?

Het SER-advies en het PBL-rapport bouwen voor de beschikbaarheid van biograndstoffen op het de brede analyse die CE Delft in opdracht van PBL heeft uitgevoerd. Daarbij zijn ook de langetermijn ontwikkelingen in vraag en aanbod beschouwd. Het SER-advies concludeert, alles afwegende: “In beginsel is er voldoende voor de Nederlandse behoefte.” De SER spreekt wel de zorg uit dat het toekennen van subsidies voor laagwaardige toepassingen mogelijk leidt tot verdringing van hoogwaardigere toepassingen. SER geeft niet aan of er daadwerkelijk en wanneer van zo’n verdringingsvraagstuk sprake zou kunnen zijn. Energie-Nederland voorziet dat probleem de komende jaren niet. Dat sluit ook aan bij de analyse in de Klimaat- en Energieverkenning dat de groei in vraag tot 2030 bescheiden is en dat schaarste tot dat moment niet verwacht wordt.

Uiteraard zal de vraag naar biograndstoffen beïnvloed worden door de investeringen die bedrijven in Nederland gaan doen in circulaire en bio-based productieketens. Dergelijke innovaties dragen bij aan het toekomstige, duurzame verdienvermogen van de Nederlandse economie. Dat beïnvloedt ook de beschikbaarheid van biograndstoffen. Om te voorkomen dat er dan toch verdringingseffecten gaan optreden, is het verstandig om de beschikbaarheid te monitoren.

5. Welke sectoren dienen geprioriteerd te worden voor de toepassing van biomassa?

Dat is aangegeven bij het antwoord op vraag 1 (om de klimaatdoelen te halen, voor energietoepassingen waar nog geen ander duurzaam alternatief voor bestaat) en op vraag 3 (ontwikkeling cascadering/meervoudige verwaarding, vooral gericht op een bio-based en circulaire economie).

Overige onderwerpen die Energie-Nederland graag onder uw aandacht brengt

- Zowel de overheid als een onafhankelijke commissie hebben recent geoordeeld dat **de energiebedrijven de gemaakte afspraken van het Convenant Duurzaamheid Biomassa voor bij- en meestook in kolencentrales goed hebben nageleefd**. Voor 2018 en 2019 staat inmiddels vast dat de energiebedrijven voor 100 % aan de eisen van de Wet Milieubeheer en de SDE+-regeling hebben voldaan. Op 1 oktober 2020 is dit nogmaals bevestigd door de Geschillencommissie ingevolge het Convenant Duurzaamheid Biomassa.
- **Energie-Nederland constateert dat in de media diverse opvattingen over het gebruik van biograndstoffen voor energie breed worden uitgedragen die geen basis in het SER-advies of het PBL-rapport hebben.** Het gaat vooral om beelden dat het gebruik van biograndstoffen niet duurzaam zou zijn en dat er ‘hele bossen’ gekapt zouden worden om in Nederland te worden verbrand. Die beelden zijn onjuist. Energiebedrijven voldoen aan de strengste duurzaamheidseisen voor de toepassing van biograndstoffen, zoals verankerd in de Wet Milieubeheer, in de SDE+ regeling en in het Convenant Duurzaamheid Biomassa. Ook PBL⁸ concludeert dat er geen bewijslast is voor beweringen dat er hele bossen gekapt worden voor energie. Gegeven die verdeelde beeldvorming over biograndstoffen is het ook van belang dat de Rijksoverheid en de landelijke politiek het bredere publiek goed informeren over de feiten en over de keuzes die nodig zijn voor die energietransitie. Hier ligt naar onze overtuiging een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Die duidelijkheid biedt ook ondersteuning aan de lokale politiek die beslissingen moet nemen die noodzakelijk zijn om de klimaatdoelen te halen.

⁸ PBL-rapport 8-5-2020, conclusie 7, pagina 23